

UOT 37.013

MƏCİD İSMİXANOV

Bakı Dövlət Universiteti Pedagogika kafedrasının professoru
m.ismixanov@mail.ru

VƏFA ÇİRAQOVA

p.ü.f.d., Bakı Dövlət Universiteti Pedagogika kafedrası
chiraqova@mail.ru

TƏLİM TEXNOLOGİYALARI VƏ ONLARIN TƏTBİQİ MEXANİZMİ

DOI: <https://doi.org/10.36719/2708-065X/104/186-190>

Məqalədə ümumtəhsil məktəblərinin təcrübəsində təlim texnologiyaları və onların tətbiqi mexanizmi nəzərdən keçirilir. Müəlliflər pedaqoji-psixoloji tədqiqatların təhlili və ümumiləşdirilməsi əsasında pedaqoji texnologiyaların müxtəlif təsnifatlarını, quruluşunu şərh edir, habelə onların ümumi təhlili planını şərh edirlər.

Açar sözlər: təlim texnologiyası, təlim texnologiyalarının struktur ünsürləri və növləri, tətbiqi mexanizmi.

Giriş. Təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsi yeni təlim metodları və texnologiyalarının tətbiqi ilə sıx bağlıdır. Təsadüfi deyildir ki, “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası” sənədində (2013) informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan yeni infrastrukturun yaradılması ölkəmizdə təhsilin inkişafı üzrə əsas strateji istiqamətlərdən biri kimi müəyyən edilmişdir [1]. Orada göstərildiyi kimi, təhsil sistemində İKT-nin tətbiqi üzrə bir çox işlər görülsə də bu sahədə vəziyyət hələ lazımi səviyyədə deyildir; onun miqyası məhduddur, mövcud təlim texnologiyalarından və yaradılan sistemlərdən az istifadə olunur. Sənəddə təhsil səviyyəsinin yüksəldilməsində İKT-nin imkanlarını genişləndirmək, təhsilin bütün pillələrində onun səmərəli tətbiqinə nail olmaq zəruri vəzifə kimi qarşıya qoyulmuşdur.

Təlim texnologiyalarının tətbiqi yeni ideya deyildir, onun çox qədim tarixi vardır. Hələ XVII əsrdə böyük mütəfəkkir, filosof, pedaqogika elminin banisi, görkəmli çex pedaqoqu Y.A.Komenski təlimi ciddi düşünülmüş və müsbət nəticələrə təminat verən bir proses kimi qurmağı arzu etmişdir [5, s.319]. O, “didaktik maşın” üçün dəqiq düşünülmüş məqsədi, bu məqsədə çatmağın vasitələrini və onlardan istifadə etməyin ciddi qaydalarını müəyyən etməyi vacib sayırdı. Böyük pedaqoqun bu ideyası uzun müddət öz əməli həllini tapmamışdır. Yalnız XX əsrin sonlarında istehsalda baş vermiş texnoloji tərəqqi məktəbə, təhsil prosesinə də öz təsirini göstərmiş [2, s.256], bu sahədə nəzəri və əməli axtarışlar aparılmağa başlanmışdır. Hazırda bu proses geniş vüsət almışdır.

Texnologiya nədir? O, pedaqoji prosesdə nə kimi rol oynayır? Onun səciyyəvi cəhətləri, struktur ünsürləri hansılardır? “Texnologiya” yunanca “techne” və “loqos” sözlərindən götürülüb sənət, peşə, ustalığ mənasını verir. Pedaqoji texnologiya pedaqoji prosesin, müəllimin fəaliyyətinin idarə olunmasına yönələn texnologiyadır. O, qarşıya qoyulan məqsəd baxımından təlim-tərbiyə işinin elmi cəhətdən düzgün layihələndirilməsi və əldə ediləcək nəticəyə təminat verilməsini nəzərdə tutan əməliyyatlar sistemi kimi başa düşülür [3, 5].

Pedaqoji fəaliyyətdə texnologiyaların müxtəlif təsnifatları mövcuddur. Elmi mənbələrdə onlar 4 qrupda təsnif olunur: təlim, tərbiyə, inkişaf və diaqnostika texnologiyaları. Təhsil müəssisələrində təlim və tərbiyə texnologiyaları daha geniş yer tutur. Pedaqoji texnologiya müəyyən əlamətləri ilə səciyyələnir (V.P.Bespalko). Təlim prosesi ilə bağlı əlamətlərə aşağıdakılar daxildir:

- təlim məqsədlərinin dəqiq, ardıcıl müəyyənəşdirilməsi;
- mənimsəniləcək informasiyaların sistemə, qaydaya salınması;
- təlim və nəzarət vasitələrinin kompleks tətbiqi;
- təlimin diaqnostik funksiyalarının gücləndirilməsi;
- təlim keyfiyyətinin mümkün olan yüksək səviyyəsinə təminat verilməsi.

Göstərilən əlamətlər təlim texnologiyasının səciyyəvi cəhətlərini müəyyən etməyə, bütün vasitə,

metod və formaları kompleks halda tətbiq etməklə qarşıya qoyulan məqsədin və gözlənilən nəticənin əldə olunmasına imkan verir.

Elmi mənbələrdə [3, s.189] pedaqoji texnologiyalar digər göstəricilərə - texnologiyanın tərkibində dominantlıq təşkil edən komponentlərə görə də təsnif olunur:

- a) dominant məqsəd və həll edilən vəzifələrə görə;
- b) təlimin təşkili formasına görə;
- c) dominant metodlara görə;
- d) şagirdlərin idrak fəallığı və zehni inkişaf imkanlarına görə;
- e) biliklərin tətbiqi və səriştələrin formalaşmasına görə və s.

Hazırda məktəb təcrübəsində istifadə olunan texnologiyalarının böyük qismi dərsin dominant metod və formalarına, şagirdlərin idrak fəallığı və zehni inkişaf imkanlarına görə seçilib tətbiq edilir. Bəzən yanlış olaraq təlim texnologiyaları təlim metodları, formaları ilə eyniləşdirilir. Məsələn, beyin həmləsi, bibo, auksion, sinektika və başqaları interaktiv iş formaları, interaktiv iş metodları və ya interaktiv iş texnologiyaları kimi işlədilir. Əslində isə təlim prosesinin komponentləri bu və ya digər dərəcədə texnologiyanın ünsürləri kimi onun tərkibinə daxil olur. Pedaqoji texnologiyada təlimin məqsəd, məzmun və prosesual tərəfləri (təlimin təşkili, forma və metodları, diaqnostikasi) müəyyən nisbətdə vəhdət halında birləşir [2, s.257].

Təlim texnologiyalarının növləri çoxdur: ənənəvi və fəal təlim texnologiyaları, proqramlaşdırılmış və problemlə təlim, inkişafetdirici təlim, pedaqoji oyun, məsafədən təhsil texnologiyaları və b. Onlardan bəzilərini qısaca nəzərdən keçirək.

Ənənəvi təlim texnologiyası. Burada əsas məqsəd müəllim tərəfindən biliklərin verilməsi və şagirdlər tərəfindən yadda saxlanmasından ibarətdir. Mənimsəmədə başlıca yeri hafizə (yaddaş), bərpa-edici təfəkkür tutur. Təlimin təşkilində kollektiv, frontal formalardan istifadə olunur. Şagird təlimin obyektini kimi çıxış edir, passiv rol oynayır. Müəllim isə biliklərin ötürücüsü, təlim prosesinin təşkilatçısı kimi çıxış edir. Onun əsas funksiyası informasiya-nəzarət funksiyasıdır. Təlimdə xarici (müəllim tərəfindən) nəzarət əsas yer tutur, şagirdin özünə-nəzarəti həyata keçirilmir. Belə təlimin nəticəsində müəyyən həcmdə biliklərə yiyələnmiş təşəbbüslər, qeyri-fəal şəxsiyyətlər yetişir.

Ənənəvi təlim texnologiyasının əsas quruluş ünsürləri bunlardır:

keçmiş mövzunun sorğusu → qiymətləndirmə → müəllimin izahı → möhkəmləndirmə (sual-cavab, kitab üzrə iş, çalışmalar) → növbəti məşğələ üçün tapşırıqın verilməsi.

Bu texnologiyanın nöqsanı ondadır ki, belə təlimdə şagirdin yaradıcı fəaliyyəti məhduddur; böyük həcmdə materialın yadda saxlanması təlimi ağırlaşdırır, cansıxıcılıq yaradır.

Proqramlaşdırılmış təlim texnologiyası. Proqramlaşdırılmış təlim şagirdlərin müstəqil fəaliyyətinin xüsusi vasitələrlə (kompüter, dərslik, proqram və s.) idarə olunmasına əsaslanan təlim növüdür. Ənənəvi təlimdən fərqli olaraq burada hər kəs öz fərdi iş tempi ilə irəliləyir. Proqramlaşdırılmış təlimin iki növü ayırd edilir: xətti (və ya düzxətli), şəxəli proqramlaşdırma.

Xətti proqramlaşdırmada şagirdin işi belə bir sxem üzrə gedir:

Mətn 1 → Sual → Cavab → Mətn2 →...

Şagird mətnin birinci hissəsini («addımını») (Mətn 1) öyrənir, sonra həmin hissəyə aid sual və tapşırıqları (Sual) yerinə yetirir. O, öz cavabını verilmiş düzgün cavabla (Cavab) tutuşdurur. Əgər cavab düz gəlsə, onda mətnin ikinci hissəsini (Mətn 2) öyrənməyə keçir. Cavab səhv olduqda şagird mətnin birinci hissəsinin (Mətn 1) üzərinə qaydır; onu diqqətlə oxuyub, yenidən həmin suallara cavab verir və s. İş əvvəlki qaydada davam etdirilir.

Şəxəli proqramlaşdırmada iş belə ardıcılıqla gedir:

İzah 1
↑
Mətn 1 → Sual → Cavab → Mətn 2 → ...
↓
İzah 2

Şagird mətnin 1-ci hissəsini («addımını») öyrənib suallara düzgün cavab vermədikdə ona səhvin xarakteri ilə bağlı izahat (İzah 1) verilir. İzahatla tanış olduqdan sonra şagird əvvəlki suallara yenə yanlış cavab verərsə, ona əlavə izahat (İzah 2) verilir. Düzgün cavab alınanaqədər iş bu qaydada aparılır. Şagird suallara düzgün cavab verdikdə mətnin növbəti hissəsini (Mətn 2) öyrənməyə keçir.

Proqramlaşdırılmış təlim texnologiyası müəyyən üstünlüklərə malik olsa da (müstəqil iş, fərdi temp, əks əlaqə, səhvlərlə iş və s.), onun nöqsanları da vardır: bu zaman şagirdin zehni fəaliyyətinin gedişi müəllimə aydın olmur; mənimsəmə prosesi lazımınca idarə olunmamış qalır. Buna görə də proqramlaşdırılmış material üzərində şagirdin müstəqil işini müəllimin işi ilə (izah, nəzarət, ümumiləşdirmə, istiqamətləndirmə və s.), habelə başqa texnologiyalarla əlaqələndirmək lazımdır.

Problemlı təlim texnologiyası. Problemlı təlim hazır informasiyaların verilməsinə əsaslanan ənənəvi təlim texnologiyasından fərqli olaraq elmi biliklərin müstəqil surətdə əldə edilməsini, yəni problem qoyub onun həlli yollarını tapmağı, bilikləri yaradıcı tətbiq etməyi nəzərdə tutur.

Problemlı təlimin özünəməxsus texnologiyası vardır. Bu texnologiyanın struktur ünsürlərini sxematik şəkildə belə göstərmək olar:

Problem situasiya → Problem → Həllin modeli → Problemin həlli → Nəticə

Problemlı təlimdə müəllim problem situasiya (vəziyyət) yaradaraq şagirdləri axtarışa cəlb edir: onlar qoyulmuş problemi ya qismən – müəllimin köməkliyi ilə (qismən axtarış metodu), ya da müstəqil şəkildə (tədqiqatçılar metodu) həll edirlər. Məktəb təcrübəsində problemlı təlimdən müxtəlif formalarda – problemlı şərh, seminar məşğələlərində problemlı dialoq, problemin qoyuluşu, laborator və praktik məşğələlərdə şagirdlərin qismən axtarış və tədqiqatçılıq fəaliyyətinə cəlb edilməsi və s. istiqamətlərdə istifadə edilir. Problemlı təlim şagirdlərin elmi idrak metodlarına yiyələnməsinə imkan verir, elmi axtarışları stimullaşdırır.

Fəal təlim texnologiyası. Fəal təlim şagirdlərin zehni və əməli fəallığına, müstəqilliyinə əsaslanan, tədqiqatçılıq və əməkdaşlıq şəraitində həyata keçirilən təlim modelidir. O, tələbəni təlim prosesinin subyektinə, fəal iştirakçısına çevirir. Bu təlim təkcə biliklərin qazanılmasına yox, həm də bacarıq və vərdişlərin formalaşmasına xidmət edir. Fəal təlim texnologiyası özünəməxsus xüsusiyyətlərə malikdir. Buraya daxildir: motivasiyanın yaradılması, təlimin emosionallığı, fəal diskussiya şəraiti, əməkdaşlıq, problemlərin kollektiv həlli, əks əlaqə, interaktiv metodların geniş tətbiqi.

Fəal təlim texnologiyasının strukturunu sxematik şəkildə nəzərdən keçirək:

Motivasiya, problemin qoyuluşu → Tədqiqat sualı → Tədqiqatın icrası (fərziyyələr) →
Kollektiv müzakirə → Nəticə çıxarılması

Fəal təlim texnologiyasında çox müxtəlif interaktiv metodlardan (“beyin həmləsi”, diskussiya, müzakirə, mətn üzrə iş, situativ təhlil, sxem və cədvəllərlə iş, işgüzar rollu oyunlar və s.) istifadə edilir.

Oyun texnologiyası. Təlim oyunları biliklərin möhkəmləndirilməsi və tətbiqində, şagirdlərin zehni inkişafında, təlimə marağın artmasında, emosional mühit yaradılmasında yaxşı vasitə rolunu oynayır. Təlim oyunlarının növləri müxtəlifdir: didaktik oyunlar, işgüzar rollu oyunlar, oyun-tapmacalar, oyun-yarışlar, oyun situasiyalarının yaradılması və s.. Didaktik oyunlar müəyyən didaktik vəzifənin həllinə xidmət edir (sözü, cümləni tamamla; dinməcə oyunu; fiquru, bitkini tap və s.). İşgüzar rollu oyunlar hər hansı bir problemə müxtəlif mövqedən yanaşmağı tələb edir. Şagirdlər bu yolla hadisələrin iştirakçısı olmaq, mövcud vəziyyətə başqalarının gözü ilə baxmaq imkanı qazanırlar. Oyun belə bir ardıcılıqla keçir:

Oyuna hazırlıq → Rol bölgüsü → Təlimat → Oyunun keçirilməsi → Oyunun müzakirəsi

Oyun – tapmacalar, oyun-yarışlar təlimdə gərginliyi götürmək, şagirdlərin fəaliyyətini canlandırmaq məqsədi güdür. Məsələn, «Sözü, anlayışı tap» oyun-tapmacasında şagirdlər verilmiş əlamətlərə görə müvafiq sözü, anlayışı tapırlar. Məsələn, «XVI əsrin əvvəli», «Təbriz», «Şah İsmayıl» sözlərinə görə vərəqin arxasında yazılmış sözü, ifadəni («Səfəvilər dövləti») tapmaqla bağlı müəllim şagirdlərlə oyun-tapmaca keçirir.

Göstərilən oyun metod və priyomlarından yerinə görə - didaktik məqsəd və vəzifədən, mövzunun xüsusiyyətindən asılı olaraq istifadə edilir.

Distant (məsafədən) təhsil texnologiyası. Distant təhsil məsafədən təhsilalma forması kimi müasir dövrdə – dünya təhsil sisteminə inteqrasiyanın genişləndiyi bir vaxtda mühüm həyati zərurət kəsb edir. Bu sistem insanların təhsil müəssisələrinə getmədən – buna xüsusi vaxt itirmədən yaşayış yerlərindən təhsil müəssisələri ilə əlaqə saxlamaqla müstəqil təhsil almasına imkan verir. Distant təhsil müasir telekommunikasiya vasitələrinin (kompyuter, internet, elektron poçt, sputnik, televiziya, radio və s.), habelə baza dərsliklərinin və müxtəlif çap materiallarının köməyi ilə həyata keçirilir. Distant təhsil texnologiyasının mühüm tərkib elementləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- tədris və digər çap materiallarının kompüter telekommunikasiya vasitəsilə göndərilməsi;
- milli və regional televiziya və radiostansiyalar vasitəsilə tədris proqramının translyasiyası;
- səsli poçt, internet, elektron poçtu vasitəsilə müəllim və şagird (tələbə) arasında sinxron ünsiyyət yaradılması: bu yolla şagird (tələbə) və müəllim lazımi informasiyaları (suallar, cavablar, məsləhətlər, kontrol tapşırıqlar, əlavə materiallar) plyonkalara yazmaqla sinxron rejimdə bir-birilə ünsiyyət saxlayırlar;

- video - distant təhsilin mühüm vasitəsidir. Şagird (tələbə) videoplyonka vasitəsilə müəllimlərin mühazirələrini dinləmək imkanı qazanır. İkitərəfli videokonfrans lazımi informasiya mübadiləsini həyata keçirməyə kömək edir.

Distant təhsil texnologiyasında qeyd edilən üsürlərdən kompleks şəkildə istifadə etməklə məsafədən təhsili daha səmərəli həyata keçirmək mümkündür.

Modul təlim texnologiyası. Bu texnologiya ənənəvi təlimin alternativini kimi XX əsrin 60-cı illərində ABŞ və Qərbi Avropada meydana gəlmişdir. Texnologiyanın mahiyyəti ondan ibarətdir ki, şagird müəyyən modulla iş prosesində müstəqil şəkildə (və ya müəllimin istiqamətverici köməyi ilə) qarşıya qoyulan təlim məqsədinə nail olur. Modul fənnin ayrı-ayrı iri bloklarını əhatə edən məqsədyönlü funksional bir hissəsidir. Modulun tərkibi üç üsurdən ibarətdir: məqsəd, informasiya bankı (məzmun), didaktik məqsədlərə nail olmaq iizrə metodik rəhbərlik.

Modul texnologiyası nəzarət, təhlil və korreksiya işini şagirdlərin özünüidarəsi ilə əlaqələndirməyi nəzərdə tutur:

- hər təzə modulu öyrənməzdən əvvəl şagirdin həmin modul üzrə hazırlıq səviyyəsini aşkara çıxarmaq məqsədi ilə onun bilik və bacarıqlarına ilkin nəzarət həyata keçirilir;
- zərurət olduqda şagirdlərin biliklərinin korreksiyası aparılır;
- hər bir tədris elementinin sonunda müxtəlif səviyyələrdə (özünənəzarət, qarşılıqlı nəzarət, nümunə ilə tutuşdurmaq və s.) cari və aralıq nəzarət həyata keçirilir;
- modulla iş başa çatdıqda yekun nəzarət aparılır.

Moduldan təlimin istənilən təşkili sistemində, hətta ənənəvi təlimlə əlaqələndirməklə istifadə oluna bilər.

Nəzərdən keçirilən texnologiyalardan təlimdə yeri gəldikcə optimal və yaradıcı şəkildə istifadə etmək mümkündür.

Nəticə. Cəmiyyət inkişaf etdikcə məktəb qarşısında qoyulan tələblər də artır. Müasir dövr sadəcə bilikli adamlar yox, dərin biliyə və praktik bacarıq və səriştələrə yiyələnən, müasir təfəkkürlü, müstəqil və yaradıcı düşünən, rəqabət qabiliyyətli vətəndaş və şəxsiyyət yetişdirməyi tələb edir. Bu da öz növbəsində təhsilin keyfiyyətini yüksəltməklə, təhsili idarəetmə sistemini yenidən qurmaqla, innovative təlim metod və texnologiyaları geniş tətbiq etməklə sıx bağlıdır. Müasir dərs yeni pedaqoji texnologiyalar tələb edir. Yeni texnologiyalar təlimin inkişafetdirici, tərbiyəedici funksiyalarını reallaşdırmağa, şagirdlərin müstəqilliyini təmin etməyə, mənimsəmənin keyfiyyətini və motivasiyanı artırmağa, dərsdə müəllim-şagird əməkdaşlığı mühitini yaratmağa imkan verir.

Yeni təlim texnologiyaları, ənənəvi təlimdən fərqli olaraq, şagirdləri passivlikdən, əzbərçilikdən xilas olmağa, fəal düşünməyə və axtarışlara sövq edir. Təlimdə müəllim bilikləri hazır şəkildə ötürən, yoxlayıb qiymətləndirən subyekt mövqeyində qalmayıb, daha çox istiqamət verən (mentor), bələdçi (fasilitator), köməkçi, məsləhətçi, təşkilatçı, idarə edən (menecer) rolunda çıxış edir.

Pedaqoji texnologiyaların tətbiqi fənlərin metodikasına da yeni baxımdan yanaşma tələb edir. Metodikada fənnin, dərsin səmərəli metod və vasitələrinin axtarışı və tətbiqi məsələləri dominant yer tutursa, texnologiyada bütövlükdə təlim prosesinin, dərsin planlaşdırılması, təşkili (metod, vasitə,

formaları) nəticəsi və təhlili məsələləri kompleks şəkildə nəzərdən keçirilir, yüksək keyfiyyətə, nəticəyə təminat verilir. Metodika çox vaxt yüksək keyfiyyətə təminat vermir [6, s.320]. O, təkcə metodların tətbiqi ilə yox, onların bütövlükdə təlim prosesinə, nəticəsinə və keyfiyyətinə təsiri baxımından seçilib tənzimlənməsinə xidmət etməlidir. Bağca sözlə, yaxşı olar ki, metodika gələcəkdə praktik pedaqogika kimi, metodist isə texnoloq kimi fəaliyyət göstərsin.

Nəzərdən keçirilən təlim texnologiyalarını uğurla tətbiq etmək üçün onların mexanizmini yaxşı öyrənmək, fənnin, mövzunun məqsədindən, çətinlik səviyyəsindən, şagirdlərin dərk etmə imkanlarından çıxış edərək konkret sinif və dərs üçün optimal (ən münasib) təlim texnologiyasını seçib tətbiq etmək lazımdır. Müəllimin pedaqoji ustalığının mühüm göstəricilərində biri də budur.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. Bakı, 2013.
2. Əlizadə Ə., Əlizadə H. Yeni pedaqoji təfəkkür. Bakı, ADPU, 2008, 479 s.
3. İsmixanov M., Bayramov H. Pedaqogika. Bakı, ADPU, 2022, 420 s.
4. Mehrabov A., Abbasov Ə., Həsənov R. Pedaqoji texnologiyalar. Bakı, Elm, 2003, 285 s.
5. Paşayev Ə., Rüstəmov F. Pedaqogika (yeni kurs). Bakı, Çarşıoğlu, 2002, 105 s.
6. Pedaqogika (red.L.R.Krivçenko). M., 2005.
7. Veysova Z. Fəal/interaktiv təlim. Bakı, AR TN, Unicef, 2007, 149 s.

МАДЖИД ИСМИХАНОВ

Профессор педагогического факультета Бакинского государственного университета

ВАФА ЧИРАГОВА

д.ф.п.н., Кафедра педагогики Бакинского государственного университета

ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ И МЕХАНИЗМЫ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ

В статье рассматриваются вопросы технологии обучения и механизмы их применения в практике общеобразовательной школы. Авторы на основе анализа и обобщения педагого-психологических исследований излагают разных классификаций педагогических технологий, а также их структуры, выявляют общий план их анализа.

Ключевые слова: технология обучения, виды, структуры и механизмы применения педагогических технологий.

MAJID ISMIXHANOV

Professor of the Pedagogical Department of Baku State University

VAFA CHIRAGOV

PhD in Pedagogy, Department of Pedagogy of Baku State University

TRAININ TECHNOLOGIES AND THEIR APPLICATION MECHANISM

The article describes the teaching technologies and the mechanism of their application in secondary schools. Based on the analysis and generalization of pedagogical - psychological researches, the authors review various classification, structure and general plan of their analysis of pedagogical technologies.

Keywords: trainin technologies, mechanism application, classification, structure.

Məqalənin redaksiyaya daxil olduğu tarix: 10 yanvar 2024-cü il.

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 25 mart 2024-cü il.

Rəyçilər: t.e.d. Rüfət Hüseynzadə, t.e.d. Anar İsgəndərov.